

Vierivä kivi ei sammaloidu - Aikuinen musiikin opetuksen haasteena

Kaisa Saari

**Pedagoginen opinnäytetyö
Toukokuu 2007**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Saari, Kaisa	Julkaisun laji Pedagoginen opinnäytetyö (5op)	
	Sivumäärä 33	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Vierivä kivi ei sammaloidu – aikuinen musiikin opetuksen haasteena		
Koulutusohjelma Opettajan pedagogiset opinnot musiikin ja tanssin alalla		
Työn ohjaaja(t) Miettinen, Raija		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Työn tavoite oli tutkia sitä, minkälaisen haasteen aikuinen opiskelija tuo musiikkiopiston opettajan työhön. Pyrittiin saamaan tietoa siitä, minkälaisilla lääkkeillä aikuisen opettamisessa parhaiten onnistuu.</p> <p>Työn aikana kerättiin materiaalia kyselylomakkeella, johon vastasivat erään Pohjois-Karjalassa sijaitsevan musiikkioppilaitoksen kuusi aikuisopiskelijaa sekä heidän opettajansa.</p> <p>Annettujen vastausten perusteella aikuisopiskelijoiden vahvuutena voidaan pitää opiskelun taitoa sekä hyvää itsetuntemusta. He ovat pitkäjännitteisiä ja ymmärtävät vastaanottaneensa haasteen, johon pitää sitoutua.</p> <p>Aikuinen musiikin opiskelija haastaa opettajan olemalla kriittisempi paitsi itseään myös opettajaansa kohtaan. Aikuisopiskelija on osattava kohdata paitsi opiskelijana, myös ihmisenä.</p> <p>Lääkkeiksi aikuisen opettamisessa onnistumiseen vastauksissa mainittiin vahva ammattitaito ja opettajuus, itsevarmuus sekä hyvän esimerkin antaminen.</p> <p>Musiikin opiskelun aikuinen kokee monella tavalla elämänsä laatua parantavaksi. Opiskelun tuoma haaste ja tavoitteellisuus koettiin tärkeäksi 'aivojumpaksi' ja dementian ehkäisykeinoksi.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Aikuisopiskelu, haaste, oppimateriaali, oppimisympäristö.		
Muut tiedot		

Author(s) Saari, Kaisa	Type of Publication Diploma project (5 ECTS credits)	
	Pages 33	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title A rolling stone gathers no moss – adults as a challenge in teaching music		
Degree Programme Pedagogical studies for music and dance teachers		
Tutor(s) Miettinen, Raija		
Assigned by		
Abstract <p>The objective of this study was to analyze the challenge an adult student gives to music school teacher. The study also attempts to find ways to success when teaching adults.</p> <p>The study was done with questionnaire which was given to five adult students and their teachers from a school in North Karelia.</p> <p>The results also point out that adult students often have a good self-knowledge and have the necessary study skills. They understand the challenge they have accepted and commit themselves to it.</p> <p>Adult students challenge the teacher by being more critical not only towards themselves but also towards their teacher. Adult students must be faced not only as students, but also as human beings.</p> <p>Ways to successfully teach adults were found to be strong professionalism and teaching skills, self-confidence and presenting a good example.</p> <p>Adults obviously feel musical studies to be an improvement in many ways in the quality of their lives The challenge and goal-orientation of studying was found to be important ‘brain exercise’ and a way to prevent dementia.</p>		
Keywords Adult student, challenge, learning material, learning environment.		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1.0	JOHDANTO	5
2.0	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	7
3.0	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	11
3.1	Tutkimuksen kohdejoukko	11
3.2	Aineiston keruu	11
4.0	TUTKIMUKSEN TULOKSET	13
4.1	Aikuisopiskelijoiden vastaukset	13
4.1.1	Miksi aikuinen opiskelee musiikkia? Mikä häntä motivoi?	13
4.1.2	Millaisia tavoitteita aikuisilla on musiikin opiskelun suhteen?	14
4.1.3	Mitkä ovat aikuisten vahvuudet ja heikkoudet?	14
4.1.4	Minkä aikuiset kokevat suurimmaksi esteeksi edistymisensä kannalta?	15
4.1.5	Millaisilla tavoilla aikuinen oppii musiikkia?	16
4.1.6	Minkälainen oppimateriaali aikuisia inspiroi?	16
4.1.7	Koetaanko musiikin perusteet ja yhteismusisointi tärkeäksi?	17
4.1.8	Missä ja miten aikuinen hyödyntää oppimaansa?	17
4.1.9	Mitä hyötyä musiikin harrastamisesta aikuinen kokee itselleen?	18
4.2	Opettajien vastaukset	20
4.2.1	Mitkä ovat aikuisten vahvuudet ja heikkoudet opettajien mielestä?	20
4.2.2	Mitä aikuisopiskelija vaatii opettajalta?	21
4.2.3	Millä lääkkeillä aikuisopiskelijan kanssa onnistuu?	21
4.2.4	Millä tavalla aikuisopiskelija haastaa opettajan?	22
4.2.5	Millaisessa oppimisympäristössä aikuinen oppii parhaiten?	23
4.2.6	Millainen oppimateriaali aikuisia inspiroi opettajien mielestä?	23
4.2.7	Miten opettajan työ muuttuu, jos aikuisopiskelijoiden määrä lisääntyy?	24
4.2.8	Miten aikuisopiskelijoiden lisääntyminen vaikuttaisi organisaatioon?	24
4.2.9	Ottavatko opettajat huomioon aikuisopiskelijan ammatin opetuksessaan ja jos, niin miten?	24
5.0	POHDINTA	26
	LÄHTEET	29
	LIITTEET	30

1.0 JOHDANTO

Soittaminen ei ole vain lasten ja nuorten harrastus, vaan musisointi kiinnostaa kaikenikäisiä. Myös monet aikuiset pakkaavat nuotit kassiin ja lähtevät soitto- tai laulutunneille.

Aikuisille soitto- ja laulutunteja on tarjolla esimerkiksi kansalais- ja työväenopistoissa sekä yksityisissä että valtionapua saavissa musiikkiopistoissa. Monissa kouluissa opetustarjonta räätälöidään opiskelijoiden toiveiden perusteella ja harvinaisempienkin soitinten opetusta pyritään järjestämään. Yksi mahdollisuus on ottaa tunteja yksityisopettajalta.

Kun ikäluokat pienentyvät, ja maaseutu tyhjenee, on entistä todennäköisempää, että pienemmillä paikkakunnalla sijaitsevien musiikkiopistojen oppilaina on enemmän myös aikuisia opiskelijoita. Tähän antaa mahdollisuuden myös Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2002), jossa todetaan (9 §) että aikuisten opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat kuin musiikin perustason ja musiikkiopistotason opinnoissa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että aikuinen voi opiskella musiikkiopistossa täysin samoilla periaatteella kuin lapset ja nuoret, eikä heitä saa syrjiä pääsykokeissa iän takia. Opetus tapahtuu joko ryhmissä tai yksilöopetuksena ja soitinvalikoima vaihtelee kunnittain.

Aikuinen ei ole koskaan samanlainen oppija kuin lapsi. Monet epäilevät, ettei aikuinen enää opi. Minkälaisen haasteen tämä tuo opettajalle? Koulutuksen yhteydessä on pedagogisessa harjoittelussa opetettu lähinnä nuoria ja lapsia, ja opettajalla ei välttämättä ole minkäänlaista kokemusta aikuisten kanssa työskentelystä.

Opinnäytetyössä on tarkoitus perehtyä aikuisten vahvuuksiin ja heikkouksiin musiikin opiskelijoina, sekä siihen mikä vaikutus opiskelulla on asianomaisten elämään. Musiikin opiskelijoiden kirjon monipuolistuessa voidaan myös kysyä pitääkö oppijan ammatti ottaa huomioon opetuksessa. Millainen ilmapiiri ja oppimateriaali auttavat aikuisopiskelijaa parhaiten edistymään? Tässä työssä etsitään vastauksia edellä mainittuihin kysymyksiin.

2.0 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Sirpa Polon (2004, 26) mukaan itseen, asioihin ja maailmaan liittyvät uskomukset ovat aikuisen oppimisen lähtökohta. Pitäisi luottaa itseen oppijana ja osata havainnoida omaa kokemusta ja tunnetilaa.

Kielteiset kokemukset ja heikot tehokkuususkomukset itsestä sekä ilon puuttuminen estävät oppimista. Polon mukaan vanhat oppimiskäsitykset joutavat romukoppaan:

"Meillä on yhä 'behavioristinen' luukkupää. Käyttäytyään niin kuin oppija voisi oppimaan tullessaan avata luukun ja antaa tiedon valua sisään."

Tärkeintä on hänen mukaansa kiinnittää huomiota oppimisprosessiin ja itseen tässä prosessissa niin voi tulla aktiiviseksi, itsestä vastuussa olevaksi oppijaksi. (Polo 2004, 26.)

Mikko Anttila (2006, 65) toteaa, että soittamisessa on monia osa-alueita, ja koska niitä kaikkia on vaikea hallita ilman opettajan apua, on tunneilla käyminen hyödyllistä. Opettaja osaa esimerkiksi korjata edistymistä haittaavat virheelliset soittoasennot, ja valita soitettavaksi sopivaa ohjelmistoa. Soittotuntien plus-puoliin kuuluu sekin, että tunneilla käyminen tuo harrastukseen ryhtiä, ja innostaa harjoittelemaan. (Anttila 2006, 65.)

Merja Ylönen Diakonia-ammattikorkeakoulusta on haastatellut työvoima- ja oppisopimuskoulutuksessa olevia aikuisia ja kysynyt heiltä mikä heitä motivoi, mikä taas saa miettimään keskeyttämistä. Opiskelijoiden toivomuksissa korostui humanistisen oppimisenäkemyksen mukainen **arvostava oppimisympäristö**. Opettajilta opiskelijat toivovat kuulluksi tulemistä ja elämän ja työkokemuksen huomioon ottamista. (Ylönen 2006, 26.)

Myönteisen ilmapiirin ja kannustuksen merkitystä korostetaan myös Slobodan tutkimuksessa (1996, 111 -114) jossa todetaan, että keskeistä laulu- tai soitotaidon kehittymiselle on opettajalta saatu tuki. Se auttaa luomaan myönteistä käsitystä omista taidoista sekä samaistumaan osaaviin roolimalleihin.

Opettajan asenne on opiskeluilmapiirin kannalta ratkaiseva. Opettajan on osoitettava olevansa innostunut paitsi musiikista myös ihmisistä. Ihmisiä on autettava huomaamaan, että musiikin harrastaminen on hauskaa. (Lyon 1993, 20.)

Nummisen tutkimuksen mukaan (2005, 4) jopa täysin laulutaidoton aikuinen voi oppia kehittyväksi laulajaksi vielä aikuisiällään. Laulutaidottomuus ei ole siis yksilön pysyvä ominaisuus.

Motivaatiotutkijat (Pintrich, Zimmerman ja Ruohotie) korostavat määrätietoisesta ponnistelusta oppimisessa. Heidän mielestään yksilö voi kehittyä ekspertiksi vain pitkän ja monesti työläänkin harjoittelun tuloksena. Tämä päämäärätietoinen toiminta vaatii motivaatiota ja itsesäätelyä sekä virikkeellistä oppimisympäristöä. Osaamista syntyy siis yksilön oman toiminnan, persoonallisten ominaisuuksien ja oppimisympäristön vuorovaikutuksen tuloksena. Motivaatioon vaikuttaa puolestaan oppilaitoksen kulttuuri (muun muassa arviointikäytännöt ja vallan käyttö) sekä opettajan persoona että oppituntien tunneilmapiiri (Anttila 2004, 73).

Aikuisenkin opiskelu perustuu motivaation perusteella asetettuun harkittuun tavoitteeseen, jonka yksilö pyrkii saavuttamaan käytettävissä olevien strategioiden avulla. Strategioiden käyttö perustuu itsesäätelytaitoihin. Itsesäätelyyn onnistumisen edellytyksenä on, että opiskelija tulee tietoiseksi ajattelustaan ja opiskeluunsa vaikuttavista tekijöistä. Oppiessaan ymmärtämään ja hallitsemaan omaan oppimiseensa liittyviä tekijöitä oppija kehittyi kohtaamaan yhä monimutkaisempia ongelmia oppimisessaan (Lehtinen 1991.)

Se, millaiset tehokkuususkomukset, tulosodotukset ja sisäinen mielenkiinto oppijalla on uutta asiaa kohtaan, mikä on hänen arvomaailmansa, millainen on hänen tavoiteorientaationsa, vaikuttaa tavoitteiden asettamiseen ja oman toiminnan strategiseen suunnitteluun (Polo 2004, 92).

Polon teoksessa esitelty Zimmermannin (2000, 17) mukaan sisäinen mielenkiinto tai toiminnan arvostaminen auttaa oppijaa ylläpitämään ponnisteluja. Tarve saavuttaa tavoitteet ylläpitää oppijan motivaatiota ja tehostaa suorittamista paremmin kuin tulosodotukset. Mitä kykenevämmäksi yksilö tuntee itsensä, sitä korkeampia tavoitteita hän asettaa itselleen ja sitä lujemmin hän sitoutuu tavoitteisiinsa. Oppijat jotka uskovat oman toimintansa tehokkuuteen, lisäävät ponnistelujaan vaikeissa tilanteissa. Asetetut tavoitteet voivat puolestaan vaikuttaa yksilön tehokkuususkomuksiin (Polo 2004, 93.)

Tavoitteellinen toiminta on osa inhimillistä käyttäytymistä. Ihmiset asettavat itselleen tavoitteita, jotka ohjaavat hänen käyttäytymistään ja toimintaansa. Se, millaisia tavoitteita ihmiset asettavat itselleen riippuu muun muassa ympäristöstä, olosuhteista sekä hänen suhteesta omaan itseensä. Itsetuntemus, omanarvon tunto, omiin kykyihin liittyvät uskomukset, arvot, asenteet ja kiinnostuksen kohteet vaikuttavat tavoitteiden asettamiseen. Siihen vaikuttaa myös se, kuinka intensiivisesti he ovat valmiita ponnistelemaan tavoitteensa eteen. Päämäärätietoisien toiminnan lähtökohtana on nykyhetken tilannearvio, jossa oppija selittää itselleen sen, mitä hän opittavasta asiasta tietää, millaisia kokemuksia hänellä on aiemmin, ja millainen merkitys asian oppimisella hänelle on. Tilannearvion ja omalle osaamiselle asetettujen tavoitteiden perusteella oppija voi saada käsityksen siitä, millaisia puutteita hänen tiedoissaan on (Polo 2004, 96.) Tavoitteiden saavuttaminen yksilöä tyydyttävällä tavalla lisää hänen itseluottamustaan (Polo 2004, 100).

Koska musiikin uskotaan vaikuttavan myönteisesti ihmisen fyysiseen ja psyykkiseen olotilaan (Trehub & Trainor, 2001, 281,295), voidaan tässäkin työssä pohtia aikuisen musiikkiharrastuksen merkitystä sekä yksilön että sitä kautta koko yhteiskunnan hyvinvointia edistävänä tekijänä.

3.0 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen kohdejoukko

Tutkimukseen osallistui erään Pohjois-Karjalassa sijaitsevan musiikkioppilaitoksen aikuisopiskelijoita ja heidän opettajiaan. Lisäksi vastaamaan lupautui eräs tämän organisaation ulkopuolinen opettaja, jonka työ koostuu pääosin aikuisten musiikin opettamisesta.

3.2 Aineiston keruu

Aineisto kerättiin kyselylomakkeilla, jotka ovat liitteissä 1 ja 2. Kyselylomakkeet postitettiin samanaikaisesti 8.3.2007 ja ne pyydettiin palauttamaan 16.3.007. Tiedot kerättiin ilman henkilötietoja. Vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti.

Vastauslomakkeita palautui määräaikaan mennessä yhtä monta kuin niitä oli postitettu. Opiskelijoita oli mukana kyselyssä kuusi, ja he edustivat seuraavia instrumentteja: tuuba, käyrätorvi, pop/jazzlaulu, klassinen laulu sekä baritonitorvi.

Opiskelijoille suunnatussa kyselylomakkeessa tiedusteltiin muun muassa sitä, mikä heitä motivoi musiikin opiskelussa ja mitkä ovat heidän omasta mielestään heidän vahvuuksiaan ja heikkouksiaan nuorempiin musiikin opiskelijoihin verrattuna. Lisäksi kysyttiin mitkä he kokevat suurimmiksi esteiksi edistymisensä kannalta, sekä sitä, miten ja millaisissa yhteyksissä he ovat voineet hyödyntää oppimaansa.

Opettajille lähetetyssä kyselyssä tiedusteltiin esimerkiksi sitä, mitä erityistä aikuisopiskelija vaatii opettajalta, ja mitkä ovat heidän mielestään ne lääkkeet että tässä haasteessa voi onnistua, sekä mikä on heidän kokemustensa mukaan sellaista opetusmateriaalia, joka aikuisia inspiroi. Tiedusteltiin myös sitä, ottaako opettaja opiskelijan ammatin huomioon opetuksessaan sekä sitä oppiiiko aikuinen opettajien mielestä muissakin oppimisympäristöissä kuin vain kyseisen aineen oppitunneilla.

4.0 TUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Aikuisopiskelijoiden vastaukset

4.1.1 Miksi aikuinen opiskelee musiikkia? Mikä häntä motivoi?

Osa aikuisopiskelijoista on niitä, jotka haluavat viritellä uudelleen soittotaitojaan tai syventää aiemmin opittua. Jotkut taas haluavat vaihtelua, aloittavat esimerkiksi uuden soittimen soittamisen tai vaihtavat soittamaansa musiikin lajia. Joissakin vastauksissa tuli esille, että opiskelijalla ei ollut lapsena mahdollisuutta opiskella, koska paikkakunnalla ei ollut sellaista musiikin opetusta, jota hän olisi halunnut.

”Asuin nuorena Utsjoella, missä musiikin harrastaminen oli lähes mahdotonta. Pienenä haaveenani oli oppia soittamaan käyrätorvea. Kun muutin (paikkakunnalle x) ja näin ilmoituksen lehdessä, että musiikkiopistoon voi pyrkiä kuka tahansa, päätin yrittää. Pyrin ja pääsin musiikkiopistoon 56-vuotiaana toteuttamaan lapsuudenaikaista haavettani.”(Mies 61-v, luokanopettaja)

Myös syrjäkylällä asuminen ja kyydityksen puuttuminen saattoi olla harrastuksen lopettamisen syynä lapsuudessa, kuten seuraava vastaaja toteaa:

”Asuin nuorena syrjäkylillä ja kyyditysten puuttumisen takia jouduin lopettamaan musiikkiharrastukseni kesken. Tämä sen aikainen pakko harmittaa hirveästi ja todetessani nyt aikuisiällä, että on mahdollisuus jatkaa opiskelua, laitoin hakemuksen ja onnekseni pääsin opiskelemaan.”(Nainen 41-v, muyntiasistentti)

Myös perheen muutto ja sen takia tapahtunut harrastuksen keskeytyminen nuoremmalla iällä on voinut jäädä kaivelemaan ja saada aikuisen toteuttamaan nuoruuden haaveensa:

”Olen aina haaveillut siitä, että osaisin soittaa jotain. Lapsena kävin puoli vuotta pianotunneilla, mutta sitten perheemme muutti ja harrastus jäi. Yritin joskus murrosikäisenä opetella itsenäisesti kirjojen avulla sekä kitaran että haitarin soittoa, mutta ei siitä mitään tullut. Olin jo ajatellut, että sitten joskus eläkeikäisenä opettelen vaikka pianonsoittoa. Kun sitten yllättäen tuli mahdollisuus päästä musiikkiopistoon opiskelemaan, en kauaa epäröinyt. En ollut tul-

lut ajatelleksikaan, että olisi vielä aikuisena mahdollista aloittaa musiikkiopistossa! Eli minusta on vaan niin hienoa ymmärtää nuotteja ja osata soittaa.”(Nainen 40-v, suurtalouskokki)

Muissa vastauksissa tuli esille lähinnä halu kehittyä laulajana, musiikin terapeuttinen vaikutus ja sen vastapaino työlle.

”Musiikki antaa elämyksiä ja voimaa. Se nostaa arjen rutiineista henkiseen maailmaan. Saan siitä sisältöä elämäni.” (Nainen 54-v, sosiaalityöntekijä)

4.1.2 Millaisia tavoitteita aikuisilla on musiikin opiskelun suhteen?

Monissa vastauksissa tuli esille tavoite oppia soiton tai laulun tekniikkaa oikein ja heti 'kunnon' ammattilaiselta, kehittyä esiintyjänä ja saada vaikkapa musiikkiopiston teoriaopinnot, joita nykyisin kutsutaan musiikin perusteiksi, suoritettua. Eräs vastaaja totesi tavoitteekseen pystyä tarjoamaan joskus muillekin iloa esiintymisillään, mutta opiskelevansa ennen kaikkea omaksi ilokseen. Myös halu oppia soittamaan hyvin orkesterissa todettiin erääksi tavoitteeksi.

4.1.3 Mitkä ovat aikuisten vahvuudet ja heikkoudet?

Omaksi **vahvuudekseen** aikuiset kokivat elämänkokemuksen ja sen että he ymmärtävät musiikin opiskelussa vaadittavan pitkäjännitteisyyden. Myös määrätietoisuus ja kyky karsia turhuudet pois opiskelusta mainittiin vahvuudeksi. Mielenkiintoinen oli kommentti jossa todettiin, että aikuisella on **kyky vaatia opettajalta**. Erään vastaajan kommentti on kuitenkin paljon puhuva, sillä hän opiskelee musiikkiopistossa yhdessä kolmen poikansa kanssa:

”Motivaatio ei voisi olla parempi ja verrattuna esimerkiksi omiin lapsiini, jaksan harjoitella jotain vaikeaa kohtaa vaikka kuinka kauan (lapset eivät jaksa, vaan lähinnä katsovat kellosta, että nyt on harjoiteltu tarpeeksi kauan).”(Nainen 40-v, suurtalouskokki)

Heikkoudekseen aikuiset totesivat ajan puutteen. Työ, perhe ja yhdistystoiminta vievät aikaa. Eräessä vastauksessa todettiin, että työelämässä otetaan ihmisestä nykyään kaikki irti, eikä voimia ole enää sen jälkeen niin paljon kuin toivoisi. Paljon puhuva oli myös tämän vastaajan kommentti, joka siis oli aloittanut käyrätorven soiton opiskelun 56-vuotiaana:

”Tässä iässä suurin vaikeus on motoriikan oppiminen. Lihasmuisti joutuu huomattavan suureen prässäiin. Tässä huomaisin suurimman eron nuoriin verrattuna. Teoriaa oppii edelleen helpokosti, mutta fysiikka asettaa suurempia rajoja, sen huomaa nimenomaan nopeusharjoittelussa.”(Mies 61-v, luokanopettaja)

4.1.4 Minkä aikuiset kokevat suurimmaksi esteeksi edistymisensä kannalta?

Vastauksissa todettuja esteitä olivat muun muassa kunnollisen harjoittelupaikan puute (perhe asuu rivitalossa) tai vaikea työtilanne (pätkätyö, joka on kaiken lisäksi vuorotyötä; jos haluaisi edistyä kunnolla, pitäisi soittotunneilla käydä säännöllisesti). Erässä vastauksessa toivottiin kahta laulutuntia viikossa nykyisen yhden neljäkymmentäviisiminuuttisen oppitunnin tilalle. Vain tunti viikossa ei tämän vastaajan mielestään riitä edistymiseen. Myös se, että opistossa oli mahdollisuus opiskella vain yhden opettajan johdolla, oli este eräessä vastauksessa. Tämä vastaaja olisi toivonut saavansa välillä vaihtaa opettajaa, että olisi saanut erilaisia vinkkejä ja ideoita opiskeluunsa. Myös se, että opiston orkesterissa soitettu musiikki oli vastaajalle vierasta, mainittiin erässä vastauksessa:

”Työ ja perhe vie aikaa, mutta suurin este on silti ikä, ja se että opistossa soitettu musiikki on minulle vierasta. Opiston orkesterissa soitetaan lähes yksinomaan viihde- ja elokuvamusiikkia. Oma kiinnostukseni on täysin klassista ja olisin ollut erityisen kiinnostunut kamarimusiikista ja puhallinkvintettisoitosta. Tähän ei ole juuri lainkaan mahdollisuuksia musiikkiopiston puitteissa. Liian pienet piirit ja pitkät välimatkat.”(Mies 61-v, luokanopettaja.)

4.1.5 Millaisilla tavoilla aikuinen oppii musiikkia?

Kaavakkeessa oleva kysymys oli täsmällisesti sanottuna: Voisitko kuvata mahdollisimman tarkasti tapaasi oppia.

Monessa vastauksessa korostettiin korvakuulolta oppimista merkitystä. Koska aikuinen ei välttämättä osaa aluksi nuotteja, hänen on tärkeä kuulla vaikea kohta soitettuna tai laulettuna muutamia kertoja, ennen kuin hän itse uskaltaa yrittää. Myös opettajan käyttämät selkeät mielikuvat ja hänen antamansa malli ovat tärkeitä oppimisessa. Aikuiset myös kuuntelivat kotona levyiltä harjoittelemaan kappaleita ja oppivat melodiat tätä kautta. Tässä eräs vastaus kysymykseen:

*Yritän ohjauksen kautta oivaltaa asioita ja saada tuntumaa siitä miten keho toimii hyvässä suorituksessa. Yritän sitten harjaantua sen käyttämisessä.
(Nainen 53-v, psykologi)*

4.1.6 Minkälainen oppimateriaali aikuisia inspiroi?

Tässä vastaukset vaihtelivat laidasta laitaan. Siinä missä toinen vastasi, että häntä kiinnostaa klassinen musiikki, toinen totesi, että klassinen ei ole ollenkaan hänen juttunsa, vaan pop- ja jazzmusiikki. Kaikkia tuntuivat kuitenkin kiinnostavan tuttujen kansanlaulujen oppiminen, sekä suomalainen musiikki. Myös virret, hengellinen ja kirkkomusiikki mainittiin joissakin vastauksissa. Erässä vastauksessa todettiin seuraavasti:

"Miksipä eivät tutut laulutkin, vaikka minun tuntemani laulut ovat jotakin muuta kuin nykymusiikkiopistolaisnuorten." (Mies 61-v, luokanopettaja)

Edellä mainittu vastaus kertoo sen, miten maailma muuttuu. Ne laulut, joita asianomaiselle oli opetettu kouluaikana, ovat täysin eri kappaleita kuin ne, mitä nykynuoriso tuntee.

4.1.7 Koetaanko musiikin perusteet ja yhteismusisointi tärkeäksi?

Kaikki vastanneet yhtä lukuun ottamatta osallistuivat tutkimushetkellä joko musiikin perusteiden opiskeluun tai orkesteri- ja kuorotoimintaan. Mielenkiintoista on se, kuinka tärkeäksi oppimisympäristöksi ne todettiin. Erässä vastauksessa sanottiin, että **vieressä oppii toiselta**. Tämä vastaaja koki orkesterisoiton erittäin innostavaksi ja tärkeäksi ja oli ollut mukana perustamassa opistoon jopa uutta pientä orkesteria. Hänen kommentissaan todettiin, että on innostavaa, että orkesterissa koko joukko pyrkii samaan maaliin. Seuraava kommentti on kuitenkin ehkä eniten yhteismusisoinnin tärkeyttä korostava:

”Kaikki yhteissoitto on parasta mitä tiedän – minä harjoittelen pystyäkseni soittamaan orkesterissa. Minua harmittaa, kun orkesteri on jollekin lapselle tai nuorelle eräänlaista pakkopullaa. Tekisi mieli sanoa, että ”kuinka te ette tajua miten hieno tällainen mahdollisuus on” (mutta täti pitää suunsa kiinni). Pienryhmässä soittaminen on taas eri tavalla opettavaa, kun ei ole johtajaa edessä heilumassa. Pitää itse laskea tahtia ja kuunnella tarkkaan toisten soittoa. Kun soittaa väärin, sen kuulee helpommin pienryhmässä.” (Nainen 40-v, suurtaloukokki)

4.1.8 Missä ja miten aikuinen hyödyntää oppimaansa?

Kaksi kyselyyn vastaajaa toimi koulussa luokanopettajana, ja he kokivat opiskelusta olevan suoraa hyötyä työhönsä:

”Käyttämäni soittimet ovat heijastuneet luokan oppilaitteni ja omien lasteni soitinvalintoihin ja kiinnostuksen kohteisiin. Olen tuonut luokanopettajan työssäni hallitsemiani soittimia aina esille, eli livenä kuultaviksi. Soitan erilaisissa pienissä tilaisuuksissa yleensä porukassa, joskus myös solistina. Pyrin myös saamaan ympäristöni muistamaan akustisten soitinten olemassaolon ja sen, että elämää on myös valtaviihdemusiikin ulkopuolella. Tehtävä on kyllä aika epätoivoinen, nykylukukaan ei enää tee muuta kun taipuu valtamusiikin markkinoiden tahtoon.” (Mies 61-v, luokanopettaja)

Kaikki vastaajat olivat esiintyneet joko perhejuhlissa, syntymäpäivillä tai hautajaisissa. Eräs vastaaja oli myös rohkaistunut kokeilemaan karaokea laulutuntiansa innostamana. Seuraavassa vastauksessa ilmenee myös se, miten soittotaitoa voi käyttää yhdistystoiminnan hyväksi:

"Kun soittamme (bändin nimi) tilauskeikkoja, niin koen sen tosi hyödylliseksi. Rahat siitä menevät Musiikkiyhdistykselle. Mieluummin hankin yhdistykselle rahaa soittamalla, kuin leipomalla makkapaloja kahvituksiin."(Nainen 40-v, suurtalouskokki)

4.1.9 Mitä hyötyä musiikin harrastamisesta aikuinen kokee itselleen?

Vastauksissa tuli esille se, miten paljon iloa ja virkistystä harrastus heille tuo. Siinä missä toinen kaipasi elämäänsä haastetta, jota harrastus antaa, toinen sanoi musiikilla olevan hänelle terapeutin merkitys. Myös musiikin harrastamisen sosiaalista merkitystä korostettiin. Kuoroon ja orkesteriin mennään mielellään, koska siellä on hauskaa seurata. Joissakin vastauksissa todettiin soittoharrastuksen olevan sopivaa aivojumppaa ja dementian ehkäisyä. Myös oman minäkuvan ja itsetunnon vahvistuminen tuli esille eräässä vastauksessa:

"Tunnen edes joskus olevani hyvä jossakin. Saan itsevarmuutta ja nautintoa siitä, että minulla on mahdollisesti lahjoja johonkin. En ole hyvä matematiikassa, en urheilussa, mutta musiikki ja taiteet ovat minun juttuni. Tämä harrastus tukee minäkuvaani ja antaa sisäistä ylpeyttä. Toisaalta olen oppinut vastaanottamaan kritiikkiä ja ymmärtämään sen, että kaikkia ei voi koskaan miellyttää. Musiikki rauhoittaa minua ja antaa uutta voimaa jaksaa. Vaikka olisin laulutunnille mennessäni miten rätiväsynyt tahansa, tulen sieltä aina pois virkeänä ja innoissani. Olen myös oppinut käyttämään keuhkojani oikein laulutuntien ja siellä opitun hengitystekniikan myötä."(Nainen 41-v, myyntiasistentti)

Musiikin opiskelun hyötyjen pitääkin olla ilmeisiä, sillä vastauksiin osallistuneet aikuiset näyttävät käyttävän siihen runsaasti aikaansa. Sellaisetkin aikuisopiskelijat, jotka eivät osallistuneet yhteismusisointiin, kuluttivat joka tapauksessa kahdesta kolmeen tuntiin viikossa aikaa opiskeluun. Tämä aika tulee pelkästään yksityistunneista, kotona harjoittelemisesta ja tunteihin käytyistä ajomatkoista. Opiskelijat, jotka käyvät myös orkesterissa ja kuorossa, käyttävät peräti viidestä kuuteen tuntia viikossa musiikkiharrastukseensa. Eniten aikaansa oli käyttänyt pari vuotta sitten aikuinen, joka totesi seuraavasti:

"Enimmillään musiikkiin on mennyt noin 8 tuntia viikossa; soittotunti, teorialatunti, alkeispuhallinorkesteri, puhallinorkesteri, naiskuoro. Lisäksi soitto- ja teorialäksyt kotona." (Nainen 40-v, suurtaloukokki)

4.2 Opettajien vastaukset

4.2.1 Mitkä ovat aikuisten vahvuudet ja heikkoudet opettajien mielestä?

Vastauksissa korostui aikuisten vahva motivaatio (he eivät käy tunneilla vanhempien patistuksesta), sekä säännöllisen harjoittelun tarpeellisuuden ymmärtäminen. Aikuinen myös ymmärtää vastaanottaneensa haasteen ja sitoutuu opiskeluunsa. Myös taloudellinen mahdollisuus, esimerkiksi nuottimateriaalin hankkimiseen mainittiin yhtenä vahvuutena. Varsinkin lauluopinnoissa korostettiin aikuisen itsensä ja oman kehonsa tuntemista. Siinä missä teinikäiset ovat opettajien mukaan vielä epävarmoja omasta olostaan niin henkisesti kuin fyysisestikin, aikuiset osaavat kuunnella enemmän itseään ja eritellä tuntemuksiaan. Aikuisen kypsyys välittyy myös tulkinnassa, he ovat vahvoilla siinä oman elämäkokemuksensa vuoksi, osaavat samastua teksteihin ja saavat sitä kautta esittämänsä kappaleet uskottavan kuuloisiksi.

Heikkouksina mainittiin oppimisen hitaus, asioiden liiallinen analysointi, sekä se, että joillakin on vaikeuksia heittäytyä oppilaan rooliin, koska siinä vaaditaan nöyryyttä. Myös fyysinen joustavuus on heikompaa kuin nuoremmilla. Lihasmuistissa saattaa olla aiemmin opittuja haitallisia asioita. Oma käsitys oppijana saattaa estää joidenkin asioiden omaksumista. Mainittiinpa eräässä vastauksessa jopa se, että joskus 'itseluottamus voi ylittää taidot turhankin suurella kertoimella'. Myös se, että aikuisella on niin paljon aikaa vieviä tärkeitä asioita, kuten perhe, puoliso, isovanhemmat, työ ja luottamustoimet, on välillä heikkous nuorempiin opiskelijoihin verrattuna. Tämä vaikuttaa siihen, että normaaliin kotona tapahtuvaan harjoitteluun jää liian vähän aikaa. Eräs laulunopettaja konkretisoi ja yleisti aikuisen lauluoppilaan huonoja puolia seuraavasti:

"Joskus aikuiset haluavat aloittaa opiskelun puun latvasta, sen sijaan että alkaisivat rakentaa perustaa tyvestä noustun. Halutaan ottaa laulettavaksi mah-

dollisimman vaikeita kappaleita, että näin muka kehittyisi nopeammin... Joillakin on myös luutuneet käsitykset siitä, mikä on hyvää laulua ja mikä ei, ja näiden käsitysten muuttaminen on todella vaikeaa. Useat ihailevat esim. tangolaulajia ja matkivat heidän äänenkäyttöään & manereitaan, ja koska he pitävät sitä oikeana tapana laulaa, on opettaja usein aika voimaton näiden käsitysten muuttamisessa... Aikuisilla on jo kehittynyt oma musiikkimaku, ja sen laajentaminen ei ole kovin helppoa. Eri musiikkityyleihin tutustumisessa on joskus suuriakin kynnyksiä. Jos jotain asiaa ei koeta heti omaksi jutuksi, ei sitä haluta edes kokeilla.”

4.2.2 Mitä aikuisopiskelija vaatii opettajalta?

Opettajalta pitää löytyä auktoriteettia, koska aikuisia ei voi komentaa kuten lapsia. Aikuisille pitää myös osata perustella asiat paremmin, koska he ovat kriittisempiä. Lapsille voi vain helpommin sanoa, että asiat pitää tehdä tietyllä tavalla, aikuisille pitää osata perustella. Aikuiset osaavat myös vaatia rahoitteen vastinetta. Seuraavassa erään opettajan vastaus kysymykseen:

” Aikuiset ovat vaativia opiskelijoita. He haluavat selvittää asiat juurta jaksain. On tehtävä rautalangasta malli. On kerrottava asiat loogisesti – opettajan on hallittava asiansa. Opettajalla on oltava tuntosarvet opiskelijan jaksamisesta. On myös annettava kiitosta silloin kun on siihen aihetta. Kannustusta annetaan joka käännteessä. Aikuisopiskelija haluaa hahmottaa kokonaisuuksia. Alkutilanteessa on hyvä kysyä opiskelijan odotukset opiskelulta, jolloin opetusta voidaan mahdollisuuksien mukaan vääntää odotuksien suuntaan. Väliarvioinnin tarve on ilmeinen. Uusia tavoitteita pohditaan yhdessä välitavoitteiden toteuduttua. Selvä päämäärä on asetettava; mihin pyritään opiskelulla. Opiskelijan on arvioitava saatua opetusta. Opettajan on kestävä arviointia itsensä suhteen ja ammatillisesti kehitettävä itseään jotta työn tekemisen ”flow”-liito säilyisi.”

4.2.3 Millä lääkkeillä aikuisopiskelijan kanssa onnistuu?

Tarvitaan vahvaa opettajuutta ja asiantuntemusta. Asia pitää osata havainnollistaa hyvin ja saada oppilaat itse ymmärtämään, päätyään oikeaan ratkaisuun. Myös itsevarmuus mainittiin tärkeäksi välineeksi, samoin kuin kärsivällisyys. Aikuisten välinen keskustelu ’aikuisten kielellä’ koettiin myös tärkeäksi, ettei sorru samankaltaiseen kielenkäyttöön, kuin lasten opettamisessa. Opettajan itsensä likoon laittaminen, se että kohtaa oppilaan persoonana, on

tärkeää, koska opettaja tekee työtä koko persoonallaan, ja välittää kaiken aikaa 'hiljaista tietoa'. Myös se, että on hyvä kuuntelija ja saa osakseen oppilaan luottamuksen, on tärkeää. Liian tuttavalliseksi ei saa heittäytyä, koska siitä muodostuu este opettamiselle. Seuraavassa vastauksessa tiivistyy useampikin yllä mainituista lääkkeistä:

"Opettajan oma instrumentin hallinta (erittäin hyvä sellainen) on ehkä paras tapa saada asiat menemään perille. Osaaminen tuo luontaisesti auktoriteettia... Jos oppilaat ihailevat opettajan osaamista he yleensä pyrkivät tekemään asioita samalla tavalla kuin opettaja, jolloin hyvällä esimerkillä voi saada ihmeitä aikaan. Toinen tärkeä "lääke" on ihmistuntemus, eli että pystyy asettumaan samalle tasolle oppilaan kanssa. - - -. Sama asia kuin lasten ja nuortenkin opettamisessa – pitää löytää yhteinen kieli. Luottamus on myös avainsana. Opiskelijalla pitää olla luottavainen ja turvallinen olo, että hän kykenee rohkeasti kokeilemaan asioita joita ei ole ennen tehnyt."

4.2.4 Millä tavalla aikuisopiskelija haastaa opettajan?

Aikuinen havaitsee helpommin opettajan heikkoudet, jolloin auktoriteetti voi kadota. Siksi sanomisissaan on oltava tarkka ja perusteellinen. Aikuiset osaavat kysyä vaikeita kysymyksiä, joiden miettimiseen ja perusteleminen menee pidemmän aikaa. Koska aikuisopiskelijalla on elämäkokemusta ja kypsyyttä, on opettajan kyettävä kohtaamaan paitsi opiskelija myös ihminen. Aikuisen erilaiset fyysiset ominaisuudet on tunnistettava ja yritettävä joko hyödyntää niitä tai keksiä harjoituksia joilla ne ohitetaan. Aikuisopiskelija ajattelee myös kriittisemmin kuin lapset ja nuoret. Siksi asioiden perusteleminen on niin tärkeää, ettei mitään jää epäselväksi. Tämä haastaa opettajan myös etsimään vastaukset kysymyksiin, joihin hän ei tunnilla osannut vastata. Myös aikuisopiskelijoiden täysin erilainen musiikkimaku voi olla haaste opettajalle, jos tämä itse kuuluu täysin eri sukupolveen (on vaikka selvästi nuorempi oppilastaan).

4.2.5 Millaisessa oppimisympäristössä aikuinen oppii parhaiten?

Alussa tärkeäksi mainittiin yksityisopetus, ettei tule paineita ryhmässä esiintymisestä, mutta heti kun aletaan harjoitella esiintymistä, ovat ryhmätunnit erittäin tarkoituksenmukaisia. Näillä tunneilla voi jakaa omia kokemuksiaan muiden samaa asiaa harrastavien kanssa. Jos ei uskalla itse esiintyä, voi kuitenkin seurata sivusta toisten esiintymistä ja oppia sitä kautta. Vertaisryhmää pidettiin tärkeänä oppimisympäristönä, koska siellä huomaa kuinka muut laulajat ja soittajat kamppailevat samojen ongelmien kanssa kuin itse. Myös opettajat pitivät kuoro- ja orkesteritoimintaa yksityisopetusta tukevana oppimisympäristönä.

4.2.6 Millainen oppimateriaali aikuisia inspiroi opettajien mielestä?

Tärkeänä pidettiin materiaalia, joka ottaa huomioon oppilaan oman mielenkiinnon. Mikäli tällä on pop-tausta, hänelle pitäisi antaa läksyksi pop-rytmejä sisältävää materiaalia, mikäli taas klassinen tausta, klassisempaa musiikkia. Vaatimustason tulisi olla sopivaa, eteenpäin vievää, ei liian helppoa eikä vaikeaa. Tärkeää on kuitenkin materiaali, joka koskettaa häntä jollain tavalla henkilökohtaisesti.

”Aika suuri osa oppilaista tuo tunneille laulettavaksi myös kappaleita, joilla on jokin tärkeä merkitys heille itselleen, esim. joku kappale, jota on laulettu lapsuudessa tai kappale joka oli ystävän hautajaisissa yms. Tällaisten laulujen kanssa opiskelijat jaksavat työskennellä pidempäänkin, ja kyllähän jokaisesta kappaleesta voi kaivaa opeteltavia asioita vaikka miten paljon .- - . Annankin usein opiskelijoiden (etenkin aikuisopiskelijoiden) valita itse opeteltavat kappaleet (katson vaan suunnilleen että kappaleen vaikeusaste on sopiva) ja mietin sitten sen jälkeen mitä kyseisen kappaleen ohessa on hyvä harjoitella.”

4.2.7 Miten opettajan työ muuttuu, jos aikuisopiskelijoiden määrä lisääntyy?

Koska aikuisilla on harvoin tutkintotavoitteita, musiikkiammattiin pyrkimisestä puhumattakaan, tulee heidän myötänsä opetuksesta harrastemaisempaa. Laulunopettajilla aikuisopiskelijoiden määrän lisääntyminen ei toisi minkäänlaista muutosta, koska käytännössä heidän kaikki oppilaansa ovat jo yli 15-vuotiaita.

” Hyvin harvat aikuisopiskelijoista edes haluavat tehdä mitään tasosuorituksia. Heille riittää se, että he kehittyvät laulajina niin että vaikkapa pärjäävät karaoke-kisoissa. Aikuisopiskelijalle ei ole tärkeää arvosanat tai suoritettut tutkinnot, koska hän hyvin harvoin tähtää mihinkään jatko-opiskelupaikkaan musiikin saralla tai ajattelee musiikkia ammatikseen. Aikuisopiskelija haluaa opiskelusta lähinnä lisää sisältöä elämäänsä, ja kukapa nyt voi sanoa tutkintojen tuovan sisältöä elämään, jännitystä korkeintaan...”

4.2.8 Miten aikuisopiskelijoiden lisääntyminen vaikuttaisi organisaatioon?

Aikuisopiskelijoiden lisääntyminen musiikkiopistoissa voisi johtaa siihen, että tutkintotavoitteellisuudesta luovuttaisiin, ja näin opiskelusta tulisi samanlaista kuin kansalaisopistoissa. Käytännössä tämä merkitsisi yleisen oppimäärän opetukseen siirtymistä. Koska aikuiset eivät välttämättä aina edisty yhtä nopeasti kuin nuoremmat, tulisi tasosuorituksia ja sitä kautta musiikin perustason ja musiikkiopistotason päättösuorituksia entistä vähemmän. Se, miten se jatkossa vaikuttaisi opiston saamaan valtiosuuteen, on kysymysmerkki. Musiikin laajan oppimäärän valtiosuutta ei saa käyttää yleisen oppimäärän opetukseen, eli opetusta ei voi antaa täysin ilman tasosuoritustavoitteita.

4.2.9 Ottavatko opettajat huomioon aikuisopiskelijan ammatin opetuksessaan ja jos, niin miten?

Kaikki vastaajat kertoivat huomioivansa oppilaan ammatin jo käyttämissään esimerkeissä ja vertauksissa. Sen tulee olla ymmärrettävää ja lähellä opiskeli-

jan omaa elinpiiriä. Ammatti ja se onko opiskelijalla istuma- vai seisomatyö vaikuttaa myös kropan kuntoon. Vuorotyö vaikuttaa tuntien säännölliseen pitämiseen. Seuraavalla opettajalla on paljon opettajana työskenteleviä oppilaita, ja hän kertoo sen vaikuttavan opetukseensa seuraavasti:

”Opettajien kanssa käydään läpi äänen huoltoa yleensäkin, äänenkäyttöä (eri voimakkuuksia, äänen sävyjä yms.) mistä on heille paljon hyötyä äänen kestämisen ja oppilaiden mielenkiinnon ylläpitämisen kannalta. Jos osaa huutaa oikein, ääni ei väsy. Jos osaa puhua oikein ja löytää oikean äänensävyn, ei tarvitse edes huutaa. Joidenkin aikuisopiskelijoiden kanssa käydään läpi myös sellaista laulumateriaalia, mitä he voivat laulaa oppilaiden kanssa (lastentarhanopettajat yms.). Joitakin opastan myös siinä miten laulamista ja uusia lauluja voi opettaa lapsille. Myös muiden puhetyöläisten kanssa opetellaan äänenkäyttöä kokonaisvaltaisesti.”

5.0 POHDINTA

Aikuisten soitonopiskelua näyttävät tukevan siis monet asiat, jotka nuoremmilta puuttuvat. Yksi on opiskelun taito. Aikuinen ymmärtää esimerkiksi hitaasti soittamisen merkityksen. Ihminen on vanhempana myös pitkänjännitteisempi, ja hän tietää, että töitä tekemällä syntyy tulosta. Musiikin muusta merkityksestä tärkeinä pidettyjä asioita olivat muun muassa se, että harrastus antaa onnistumisen elämyksiä, se on hyvä kanava tunteiden purkamiseen sekä aktivoi aivoja.

Myönteistä oppimisilmapiiriä (Ylönen 2006, Sloboda 1996) vastaajat pitivät tärkeänä opiskeluaan edistävänä asiana. Opettajalle tärkeiksi ominaisuuksiksi nostettiin huumorintaju, innostavuus ja tietynlainen rentous, ettei tunnilla tarvitsisi jännittää. Tulokset vahvistavat sitä, että aikuiset musiikin opiskelijat arvostavat humanistisen oppimiskäsityksen mukaista opetusta, jossa oppijan elämän- ja työkokemus otetaan huomioon.

Oppilaat totesivat pakollisen musiikin perusteiden olevan heille asia, jonka takia he ovat välillä miettineet jopa harrastuksensa lopettamista. Musiikkiopistossahan nämä niin sanotut yleiset aineet kuuluvat osana jokaisen opetuussuunnitelmaan ja niissä on edettävä samoja polkuja kuin nuorempien. Mielenkiintoista oli todeta se, kuinka aikuiset kokivat teoria-aineet aivan samankaltaisena ”pakkopullana” kuin lapset. Eräässä vastauksessa ehdotettiin, että aikuisilta poistettaisiin ainakin tasosuoritukset tästä aineesta. Hän esitti ajatuksenaan, että teoria sovitettaisiin harjoitettavan instrumentin mukaiseksi niin, että läpi käytäisiin vain ne osa-alueet, joilla on merkitystä kyseisen opiskelijan kannalta.

Aikuinen haastaa opettajan eri tavalla kuin lapsi, koska hän osaa vaatia enemmän, on kriittisempi sekä itseään että opettajaansa kohtaan. Aikuisten

resurssit kotiharjoitteluun ovat myös rajallisemmat kuin nuoremmilla, vaikka he ovat toisaalta kärsivällisempiä ja pitkäjännitteisempiä itse harjoitteluprosessissa. Heillä on itsetuntemusta ja näin ollen myös itsesäätelykykyä, (Lehtinen et al.1991) mitkä seikat edesauttavat oppimista.

Opettajat mainitsivat aikuisen opettamisessa erityisen tärkeäksi asiaksi vanhan asiantuntemuksen ja itsevarmuuden, sekä sen että on tärkeää saavuttaa opiskelijan luottamus. Aikuisen kohtaaminen paitsi oppijana myös ihmisenä on tärkeää. On osattava huomioida koko persoonallisuus, ammattia, vakaumusta ja elämäntilannetta myöten. Vastaukset vahvistavat Lyonin (1993) ja Anttilan (2004) saamia tutkimustuloksia.

Aikuinen oppii tutkimuksen mukaan myös vertaisryhmässä, joka voi olla joko kuoro, orkesteri tai oman instrumentin ryhmätunti. Oppimista tapahtuu siis myös passiivisesti, toisia kuuntelemalla.

Aikuisille näyttää olevan tärkeää sellainen oppimateriaali, joka koskettaa heitä henkilökohtaisesti eli ottaa huomioon oman mielenkiinnon. Kappaleiden vaatimustason on tärkeää olla sopivaa, että tapahtuu tasaista edistymistä. Aikuisopiskelijoilla näyttäisi olevan taipumus yliarvioida kykyjään ja ottaa haasteeksi liian vaikeita teoksia omaan taitoonsa nähden.

Musiikin opiskelusta on tämän pienen tutkielman mukaan ilmiselvää elämänlaatua, hyvinvointia (Trehub & Trainor, 2001) ja itsetuntoa (Polo, 2004) parantava merkitys aikuisille. Säännöllinen harjoittelu säilyttää sekä oppijan motorista, että psyykkistä suoritusnopeutta ja ehkäisee tätä kautta hidastumista. Jatkuva oppimiskyvyn ylläpitäminen musiikkiharrastuksen kautta edesauttaa henkisen suorituskyvyn pysymistä (Peltonen 1985, 75). Onnellinen ja hyvinvoiva ihminen on hyvä työntekijä yrityksissä sekä paremmin jaksava perheen äiti tai isä. Yhtään vähemmän tärkeä ei ole myöskään se, että hän on musiikin

harrastajana myös virkeä yhteiskunnan jäsen, joka ei todennäköisesti tarvitse dementiakotien palveluja niin nopeasti kuin kanssasisarensa. Vierivä kivi ei todellakaan sammaloidu.

Monet työnantajat tukevat nykyään työntekijöidensä liikuntaharrastusta osallistumalla muun muassa kuntosali- ja uimahallikulujen kustannuksiin. Lienee paikallaan jatkaa musiikkiharrastuksen myönteisten vaikutusten tutkimista yhtenä päämääränä se, että tulevaisuudessa työnantajat osallistuisivat myös työntekijöidensä musiikkiharrastuksen tukemiseen.

Tehdyn tutkielman perusteella herää myös kysymys siitä, miksi musiikkioppilaitokset eivät tiedota enemmän aikuisten mahdollisuudesta tavoitteelliseen musiikin opiskeluun. Avoimella tiedottamisella löytyisi varmasti monia, jotka olisivat onnellisia päästessään toteuttamaan pitkäaikaista haavettaan soittamisesta tai laulamisesta. Eläköön siis aikuisena musiikin opiskelu!

LÄHTEET

- Aikuiset musikantteina. 2006. Yhteishyvä 9/2006, 65-66.
- Anttila, M. 2004. Musiikkiopistopedagogiikan teoriaa ja käytäntöä. Kasvatustieteiden tiedekunnan opetusmonisteita n:o 39. Joensuu. Joensuun yliopistopaino.
- Itsetuntemus on oppijan paras taito. 2006. Opettaja 22.9.2006, 26.
- Lehtinen, E. & Kinnunen, R. & Vauras, M. & Salonen, P. & Olkinuora, E. & Poskiparta, E. 1991. Oppimiskäsitys. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Lyon, John T. 1993: Teaching all Students to Sing in Pitch. Music Educators Journal, September, 20-22.
- Numminen, A. 2005 : Laulutaidottomasta kehittyväksi laulajaksi. Tutkimus aikuisen laulutaidon lukoista ja niiden aukaisemisesta. 2005. Studia Musica 25, Sibelius Akatemia, 4.
- Polo, S. 2004. Minästäkö kaikki riippuu? Ammatillisen aikuisopettajan valmiudet selviytyä muuttuvassa toimintaympäristössä. Tampereen yliopisto. ISBN 951-44-6126-6.
- Peltonen, M. 1985. Koulutusoppi. Helsinki. Otava.
- Sloboda, John, A. 1996: The Acquisition of Musical Performance Expertise Deconstructing the "Talent" Account of Individual Differences in Musical Expressivity. Teoksessa Ericsson, K., Anders (ed.): The Road to Excellence.
- Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Opetushallitus 2002. Määräys 41/011/2002 s.11.
- Trehub, Sandra, E. & Trainor, Laurel, J. 2001: Listening strategies in infancy: the roots of music and language development. Teoksessa Mc Adams, Stephen & Bigand, Emmanuel (ed.): Thinking in sound, the Cognitive Psychology of Human Audition. Oxford University Press. Great Britain.

LIITTEET

Liite 1

Kysymyksiä aikuiselle musiikin opiskelijalle:

Sukupuoli: _____ Ikä: _____ Ammatti: _____

Instrumentti: _____

- 1) Miksi opiskelet musiikkia / mikä sinua motivoi?

- 2) Millaisia ovat tavoitteesi musiikin opiskelussa?

- 3) Mitkä ovat mielestäsi suurimmat vahvuutesi / heikkoutesi aikuisopiskelijana verrattuna siihen, että olisit aloittanut opiskelun lapsena (esim. pitkäjänteisyys / motoriikan kankeus)?
  - a) vahvuudet

  - b) heikkoudet

- 4) Mitkä koet suurimmaksi esteiksi edistymisesi kannalta (esim. harjoittelun puute, työ, perhe, työ)?

- 5) Voisitko kuvata mahdollisimman tarkasti tapaasi oppia?

- 6) Minkälainen oppimateriaali sinua inspiroi (esim. kevyt musiikki, klassinen, tutut laulut, hitit, joululaulut)?

- 7) Osallistutko myös musiikin perusteiden opiskeluun ja yhteismusisointiin (orkesteri, kuoro)? Koetko myös ne tärkeiksi oppimisympäristöiksi oppimisesi kannalta? Mikäli et, niin perustele.

- 8) Oletko voinut hyödyntää oppimaasi joko työssäsi, kotonasi tai muussa sosiaalisessa tilanteessa? Miten?

- 9) Mitä hyötyä koet musiikin opiskelusta olevan itsellesi (esim. aivojumppa, sosiaalinen kanssakäyminen)?

- 10) Oletko ajatellut musiikin opintojen keskeyttämistä? Jos olet, niin mitkä tekijät ovat johtaneet siihen?

- 11) Millainen ilmapiiri luokassa edistää parhaiten oppimistasi?

- 12) Keskimäärin minkä verran aikaa käytät musiikin opiskeluun viikossa?

Vapaa sana. Tähän voit kirjoittaa mitä muuta itsesi kannalta olennaista haluat sanoa aikuisena opiskelemisesta musiikkiopistossa.

Liite 2

Kysymyksiä opettajalle, joilla on/on ollut aikuisia musiikin opiskelijoita:

1) Mitkä asiat koet aikuisopiskelijan opiskelussa:

a) vahvuutena

b) heikkoutena

2) Mitä erityistä koet aikuisopiskelijan vaativan opettajalta?

3) Mitkä ovat nähdäksesi ne lääkkeet, että siinä pystyy onnistumaan?

4) Millä tavalla aikuisopiskelija haastaa opettajan?

5) Millaisissa oppimisympäristöissä aikuinen mielestäsi oppii parhaiten?

- 6) Millainen opetusmateriaali kokemustesi mukaan inspiroi aikuisopiskelijaa?

- 7) Mikäli aikuisopiskelijoiden määrä lisääntyy tulevaisuudessa, miten luulet sen muuttavan opettajan työtäsi?

- 8) Miten ajattelet lisääntyvien aikuisopiskelijamäärien vaikuttavan organisaatioon?

- 9) Otatko huomioon aikuisopiskelijan ammatin opetuksessasi? Miten esimerkiksi?

- 10) Haluaisitko tulevaisuudessa enemmän vai vähemmän aikuisia oppilaita? Miksi?

Vapaa sana. Tähän voit kirjoittaa mitä muuta mieleesi tulee aiheesta: "Aikuinen musiikin opetuksen haasteena."